

Sygn. akt VI A Ca 1067/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Krystyna Karolus -Franczyk

Sędzia SA – Regina Owczarek-Jędrasik (spr.)

Sędzia SA – Anna Orłowska

Protokolant: sekr. sąd. Katarzyna Kędzierska

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. L.

przeciwko H. P.

o zachówek

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 27 grudnia 2011 r., sygn. akt III C 995/08

I zmienia zaskarżony wyrok w punktach: pierwszym (1) , trzecim (3) i czwartym (4) w ten sposób, że :

- w punkcie pierwszym (1) oddala powództwo co do kwoty 80.385 (osiemdziesiąt tysięcy trzysta osiemdziesiąt pięć) złotych wraz z odsetkami,

- w punkcie trzecim (3) nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów procesu,

- w punkcie czwartym (4) przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe,

II nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego,

III odstępuje od obciążenia powoda brakującą opłatą od apelacji, od obowiązku uiszczenia której pozwana została zwolniona.

Sygn. akt VIA Ca 1067 / 12

UZASADNIENIE

M. L. wytoczył 4 marca 2008r. powództwo o zasądzenie od pozwanej H. P. kwoty 88.980 zł z tytułu zachowku po dziadku – C. K..

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2011r., sygn. akt III C 995 / 08 Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od H. P. na rzecz M. L. kwotę 80.385,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 4 marca 2008r. do dnia zapłaty / punkt 1 sentencji / , oddalił powództwo w pozostałej części / punkt 2 sentencji / oraz orzekł o kosztach procesu / punkt 3 i 4 sentencji/.

Za podstawę rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przyjął następujące ustalenia.

Spadkodawca C. K. zmarł 17 lipca 1998r., był ojcem G. L., K. K. i R. K.. W chwili śmierci był wdowcem.

Na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa z dnia 8 maja 2006r. sygn. akt INs 2611 / 98 spadek po C. K. na podstawie testamentów: własnoręcznego z dnia 1 października 1994r., notarialnego z dnia 12 października 1994r. oraz własnoręcznego z dnia 4 października 1996r. nabyła w całości H. P., konkubina spadkodawcy. Testamentem notarialnym z dnia 12 października 1994r. C. K. wydziedziczył córkę G. L., co następnie podtrzymał w treści testamentu własnoręcznego z dnia 4 października 1996r. Powód M. L. jest synem G. L., wnukiem C. K..

C. K. pozostawił majątek w postaci prawa własności do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa prowadzi księgę wieczystą nr Kw (...), o wartości 346.900 zł oraz udziału wynoszącego 4/6 we własności nieruchomości położonej we wsi (...), gmina T., przy czym wartość całej nieruchomości wynosi 203.112 zł.

Sąd I instancji uznał, że pozwana nie udowodniła poczynienia nakładów na lokal mieszkalny przy ul (...) w W..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji wskazał, że wobec wydziedziczenia przez C. G. L. -córkę spadkodawcy a matki powoda- powód jest – zgodnie z przepisem art. 1011k.c.- uprawnionym do zachowku po C. K. i przysługuje mu względem pozwanej jako spadkobiercy testamentowemu na podstawie art. 991 § 2 k.c. roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku w wysokości równej 1/6 czynnej wartości spadku / art. 991§1 k.c./.

Sąd Okręgowy ustalił, że wartość całej czynnej masy spadku wynosi 482.308 zł, w związku z tym należna powodowi z tytułu zachowku kwota wynosi 80.385 zł.

Sąd I instancji nie uwzględnił zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwaną, wskazując, że zgodnie z treścią art. 1007§1 k.c. roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu, jednakże – jak podkreśla się w doktrynie - w pewnych sytuacjach nie do pogodzenia z ogólnymi zasadami regulującymi instytucję przedawnienia i celem zachowku, a także z zasadami słuszności byłoby przyjęcie, że wymagalność roszczenia o zachówek powstaje w dniu ogłoszenia testamentu. Sąd Okręgowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1972r., sygn. IIICZP 102 /71 / OSNCP 1972/7-8/ 127/, w której podkreślono, że przepis art. 1007 k.c. przewidujący, że roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku przedawniają się z upływem lat 3 od ogłoszenia testamentu, odnosi się do sytuacji, w której wiadomo, kto jest spadkobiercą testamentowym i komu ze spadkobierców ustawowych przysługują roszczenia o zachówek. C. K. pozostawił po sobie kilka testamentów o różnej treści, a także kilka oświadczeń zawierających wielorakie dyspozycje odnośnie swojego majątku. Spadkodawca zmieniał swoją wolę także w kwestii wydziedziczenia matki powoda i jej rodzeństwa. Z tego względu – w ocenie Sądu Okręgowego- wymagalność roszczenia o zachówek rozpoczęła się w dacie ogłoszenia postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, co nastąpiło w dniu 8 maja 2006r. Dopiero w tej dacie powód powziął wiadomość odnośnie kręgu spadkobierców po C. K. oraz o tym, że podstawą ustalenia w tym względzie były testamenty, w których spadkodawca wydziedziczył matkę powoda. Sąd I instancji podkreślił, że od 23 października 2011r. stosownie do znowelizowanego art. 1007 §1 k.c. roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku przedawniają się z upływem pięciu lat od ogłoszenia testamentu, przy czym w uzasadnieniu projektu nowelizacji podkreślono, że występujący dotychczas trzyletni termin przedawnienia jest zbyt krótki do skutecznego dochodzenia roszczeń z tytułu zachowku. Intencją ustawodawcy było zatem poczynienie dodatkowych gwarancji skutecznego dochodzenia roszczeń z tytułu zachowku.

Powyższe – zdaniem Sądu I instancji- przemawia za określeniem wymagalności roszczeń z tytułu zachowku w danej sprawie w dniu ogłoszenia postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku.

Wyrok z dnia 27 grudnia 2011r. został zaskarżony przez pozwaną , która zarzuca:

- rażąco obrazę przepisów prawa materialnego przez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie , tj. art. 1007§ 1 k.c. oraz art. 5 k.c.,

- rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik postępowania, tj. art.233 § 1 i art.316 § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu zarzutów apelująca podniosła, że na dzień złożenia pozwu przedmiotowe roszczenie było przedawnione, że biegły sądowy – dokonując oszacowania nieruchomości- nie uwzględnił nakładów poniesionych przez pozwaną na lokal, że wycena nieruchomości została sporządzona według cen aktualnych, nie zaś cen na dzień otwarcia spadku, że pozostałe osoby dziedziczące z mocy ustawy nie zostały powołane do spadku ze względu na swoją niewdzięczność względem spadkodawcy, że powód usiłował zastraszyć pozwaną, że pozwana pokryła długi ciężące na lokalu mieszkalnym.

Apelująca wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa z zasądzeniem zwrotu kosztów procesu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył , co następuje:

Apelacja jest uzasadniona z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Przepis art. 1007 § 1 k.c. w brzmieniu pierwotnym, obowiązującym do 22 października 2011r. stanowił, że roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów i poleceń przedawniają się z upływem lat trzech od ogłoszenia testamentu. Ustawą z dnia 18 marca 2011r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw / Dz. U. 2011.85.458 , dalej jako ustawa nowelizująca/ przepisowi art. 1007§ 1 k.c. nadano następujące brzmienie : „ § 1 Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu”. Przepis art. 1007§ 1 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą obowiązuje od dnia 23 października 2011r. / art. 9 ustawy nowelizującej /. Jednakże przepis art. 8 ustawy nowelizującej stanowi, że do roszczeń, o których mowa w art. 1007 ustawy, o której mowa w art. 1, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy tego artykułu w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W świetle powyższego pięcioletni termin przedawnienia stosuje się do roszczeń uprawnionego z tytułu zachowku, które powstały począwszy od 23 października 2011r. oraz do takich roszczeń powstałych przed 23 października 2011r. wówczas, gdy trzyletni termin przedawnienia nie upłynął jeszcze w dniu 23 października 2011r.

Według przepisu art. 1007§ 1 k.c. zarówno w brzmieniu pierwotnym, jak i obowiązującym od dnia 23 października 2011r. termin przedawnienia roszczeń uprawnionego z tytułu zachowku rozpoczyna bieg od ogłoszenia testamentu.

Wprawdzie zgodnie z art. 120 § 1 zdanie pierwsze k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne , czyli wówczas, gdy wierzyciel może skutecznie żądać od dłużnika zadośćuczynienia jego roszczeniu, to jednak zasada ta doznaje wyjątków, z których dwa wynikają już z treści samego przepisu art. 120 k.c. i dotyczą odrębnego określenia początku biegu terminu przedawnienia roszczeń, których wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego oraz biegu terminu roszczeń o zaniechanie. Dalsze wyjątki wynikają z licznych przepisów kodeksu cywilnego oraz ustaw szczególnych, precyzujących zdarzenia, od których należy liczyć bieg przedawnienia w odniesieniu do określonych stosunków prawnych.

Przepisy regulujące początek biegu terminu przedawnienia są przepisami szczególnymi w stosunku do art. 120 k.c., który ma zastosowanie jedynie w braku wyznaczenia przez inne przepisy zdarzenia skutkującego początkiem biegu

przedawnienia. Zgodnie z tą zasadą, art. 1007§ 1 k.c. wyłącza stosowanie art. 120 §1 k.c. do określenia początku biegu terminu przedawnienia roszczenia o zachowek / v. wyrok SN z dnia 24 czerwca 2004r.- IIICK 127 / 03, OSNC 2005/6/110/.

Przepis art. 1007 § 1 k.c. wiąże początek biegu terminu przedawnienia roszczeń uprawnionego z tytułu zachowku ze zdarzeniem prawnym obiektywnym w postaci ogłoszenia testamentu. Okoliczności subiektywne nie mają żadnego znaczenia dla rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczeń uprawnionego z tytułu zachowku. W wyroku z dnia 14 marca 1974r. IICR 175/73 / OSN 1974/1/18/ Sąd Najwyższy stwierdził, iż „ okoliczność, że powód nie został zawiadomiony o ogłoszeniu testamentu, jest bez znaczenia prawnego w zakresie rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia przysługującego mu przeciwko spadkobiercy testamentowemu, skoro początek tego biegu należy liczyć od dnia ogłoszenia testamentu” . Brak jest także podstaw do przesuwania początku biegu terminu przedawnienia roszczeń uprawnionego z tytułu zachowku na moment ustalenia postanowieniem sądu, kto jest spadkobiercą testamentowym, wyjaśnienia ważności poszczególnych testamentów , oraz komu ze spadkobierców ustawowych przysługują roszczenia o zachowek.

Za taką wykładnią przepisu art. 1007§ 1 k.c. przemawia także okoliczność, że ustawodawca nowelizując ten przepis wydłużył tylko termin przedawnienia, nie zmienił zaś uregulowania dotyczącego początku biegu tego terminu, który - biorąc pod uwagę wykładnię gramatyczną - wskazuje w sposób nie budzący wątpliwości fakt, od ziszczenia się którego należy liczyć bieg terminu przedawnienia i tym faktem jest ogłoszenie testamentu.

Pozwana H. P. nabyła spadek po C. K. na podstawie testamentów: własnoręcznego z dnia 1 października 1994r. , notarialnego z dnia 12 października 1994r. oraz własnoręcznego z dnia 4 października 1996r./ postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa z dnia 8 maja 2006r. – k. 386 akt INs 2611/ 98/. Wyżej wskazane testamenty zostały ogłoszone 16 listopada 2000r. / k. 16 akt Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa – INs 1674/ 99 , k. 56 akt INs 2611 / 98 , k. 57 akt INs 2611 / 98 oraz protokoły otwarcia i ogłoszenia testamentów – k. 83, 85,82 i protokół rozprawy z dnia 16 listopada 2000 – k. 87 odwrót akt INs 2611/ 98/.

Trzyletni termin przedawnienia liczony od ogłoszenia wskazanych testamentów zgodnie z przepisem art. 1007 § 1 k.c. w brzmieniu pierwotnym upłynął zatem 16 listopada 2003r., czyli przed wniesieniem pozwu w danej sprawie w dniu 4 marca 2008r.

Powód podnosi, że od 30 listopada 1998r. toczyło się z wniosku G. L. / matki powoda/ przed Sądem Rejonowym dla Warszawy -Mokotowa postępowanie w sprawie nabycia spadku po C. K. / sygn. akt INs 2611 /98/, w toku którego okazało się, że spadkodawca pozostawił kilka testamentów i dopiero na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 8 maja 2006r. strony postępowania z wniosku o stwierdzenie nabycia praw do spadku powzięły wstępną wiedzę, który z pozostawionych testamentów jest ważny i skuteczny oraz komu ze spadkobierców ustawowych i przeciwko komu może przysługiwać roszczenie o zachowek. Dlatego też według powoda termin przedawnienia jego roszczenia z tytułu zachowku powinien być liczony od daty uprawomocnienia się postanowienia z dnia 8 maja 2006r. w sprawie stwierdzenia nabycia spadku po C. K..

Stanowisko powoda jest nietrafne.

W sprawie o sygn. akt INs 2611/ 98 matka powoda – G. L. wystąpiła o stwierdzenie między innymi nabycia spadku po C. K. / dziadku powoda / przez G. L. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 14 maja 1997r. Uczestniczka postępowania H. P. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po C. K. przez H. P. na podstawie testamentów: notarialnego z dnia 12 października 1994r. oraz własnoręcznego z dnia 4 października 1996r. oraz podniosła, że testament notarialny z dnia 14 maja 1997r. C. K. sporządził w warunkach pozbawienia przez wnioskodawczynię możliwości swobodnego testowania. W sprawie o sygn. akt INs 2611 /98 ustalono, że poza testamentami, którymi C. K. powołał do spadku H. P., C. K. sporządził także testamenty powołujące do spadku po nim córkę – G. L., a mianowicie - 14 maja 1997r. testament w formie aktu notarialnego oraz 28 grudnia 1997r. testament własnoręczny; nadto ustalono, że w testamentach z dnia 12 października 1994r. i z dnia 4 października 1996r. spadkodawca złożył oświadczenie o wydziedziczeniu dzieci: K. K. i G. L.. Wszystkie testamenty zostały otwarte i ogłoszone 16 listopada 2000r. / testamenty

oraz protokoły otwarcia i ogłoszenia testamentów oraz protokół z rozprawy z 16 listopada 2000r. - k.14-16 akt INs 1674, k.56, 57, 66, 79, 80-85,87 odwrót akt INs 2611 / 98/. Postanowieniem z dnia 8 maja 2006r., sygn. akt INs 2611 /98 Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa stwierdził, że spadek po C. K. nabyła H. P., wskazując w uzasadnieniu, że Sąd uznał za nieważne testamenty: notarialny z dnia 14 maja 1997r. oraz własnoręczny z dnia 28 grudnia 1997r., w których C. K. powołał do dziedziczenia G. L.. Postanowienie to uprawomocniło się, albowiem postanowieniem z dnia 28 września 2007r. sygn. akt VCa 1565 / 07 Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację G. L. od postanowienia z dnia 8 maja 2006r. / postanowienie z dnia 6 maja 2006r. wraz z uzasadnieniem oraz postanowienie z dnia 28 września 2007r. – k. 386, 391-397, 469, 471-479 akt INs 2611/98/.

W tym stanie rzeczy okoliczność, że w sprawie INs 2611/ 98 ujawniono fakt sporządzenia przez C. K. kilku testamentów nie ma znaczenia dla oceny wymagalności roszczenia dochodzonego przez powoda w niniejszej sprawie, skoro wszystkie te testamenty zostały ogłoszone, tak samo jak testamenty powołujące do spadku H. P., 17 listopada 2000r., a nadto testamenty powołujące do spadku G. L. były nieważne.

Nieskuteczny jest także zarzut powoda, że dopiero z postanowienia z 8 maja 2006r. powziął wstępną wiedzę na temat tego, komu ze spadkobierców ustawowych może służyć roszczenie o zachówek i przeciwko komu.

C. K. sporządził testamenty, w których powołał do spadku H. P., wydziedziczając dzieci w tym G. L. / testamenty: z 1 października 1994r., 12 października 1994r., 4 października 1996r./ oraz testamenty, sporządzone później, w których powołał do spadku córkę – G. L. / testamenty z 14 maja 1997r. oraz 28 grudnia 1997r. /.

W sprawie I Ns 2611 / 98 matka powoda G. L. dochodziła praw do spadku na podstawie testamentów sporządzonych na jej rzecz, przy czym dochodziła tych praw w imieniu własnym, a nie pełnoletniego syna M. L. / kserokopia aktu urodzenia powoda – k. 34/. Natomiast H. P. kwestionowała ważność tych testamentów. Gdyby H. P. nie wykazała nieważności testamentów z 14 maja 1997r. oraz 28 grudnia 1997r., powołujących do spadku G. L., to wówczas G. L. uzyskałaby przymiot spadkodawcy testamentowego, a powód jako jej zstępny nie byłby w ogóle uprawniony do zachowku. Również gdyby wydziedziczona G. L. wykazała nieważność testamentów powołujących do spadku H. P. i zawierających oświadczenie o wydziedziczeniu dzieci spadkodawcy, to G. L. zostałaby uznana za spadkobiercę i powód jako zstępny G. L. nie byłby uprawniony do zachowku.

Z powyższego wynika, że powód mógł kierować roszczenie z tytułu zachowku tylko przeciwko H. P..

Niewątpliwie pomiędzy sprawą o stwierdzenie nabycia spadku a sprawą niniejszą, w której powód jako zstępny wydziedziczonej G. L. dochodzi roszczenia z tytułu zachowku, mógłby zachodzić związek prawny tego rodzaju, że rozstrzygnięcie pierwszej sprawy / o stwierdzenie nabycia spadku/ byłoby konieczną przesłanką rozstrzygnięcia sprawy o zachówek. W związku z tym prawomocne rozstrzygnięcie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku mogłoby mieć znaczenie prejudycjalne w sprawie o zachówek. Taka stwierdzona zależność rozstrzygnięcia sprawy rozpoznawanej od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego może stanowić podstawę zawieszenia postępowania / art.177 § 1 pkt1 k.p.c./, natomiast nie uzasadnia przesunięcia wymagalności roszczenia o zachówek na moment rozstrzygnięcia sprawy o stwierdzenie nabycia spadku / porównaj analogiczne rozstrzygnięcia : uchwała SN z dnia 11 października 1995r. IIICZP 134 / 95 – OSNC 1996/1/15, wyrok SN z dnia 26 maja 1999r. – IIICKN 251 / 98 LEX nr 1211727 /.

Skoro więc testamenty spadkodawcy – C. K., w których powołał on do spadku H. P. oraz wydziedziczył matkę powoda zostały otwarte i ogłoszone 16 listopada 2000r. i trzyletni termin przedawnienia liczony od tej daty upłynął - zgodnie z przepisem art. 1007§ 1 k.c. w brzmieniu pierwotnym - 16 listopada 2003r., to powództwo M. L. o zaspokojenie roszczenia z tytułu zachowku, jako wytoczone w danej sprawie 4 marca 2008r. zostało wniesione po upływie terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia. W konsekwencji pozwana może na podstawie art. 117 § 2 k.c. uchylić się od zaspokojenia roszczenia powoda.

Wobec zatem skutecznego zgłoszenia przez pozwaną zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia powództwo podlegało oddaleniu.

Z tych względów należało – na podstawie art. 386§1 k.p.c.- zmienić zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddalić powództwo co do kwoty 80.385,00 zł wraz z odsetkami.

W tej sytuacji ustosunkowanie się do pozostałych zarzutów apelującej nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia i uznano je za zbędne.

Powyższa zmiana rozstrzygnięcia skutkuje koniecznością zmiany orzeczenia o kosztach.

Powód przegrał spór w całości.

Jednakże okoliczność, że powód mógł być subiektywnie przekonany o zasadności swego roszczenia, które zostało oddalone z uwagi na skutecznie podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia, uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. i nie obciążanie powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów procesu / v. wyrok SN z dnia 20 grudnia 1979r. III PR 78 / 79 – OSP 1980/11/196/.

Skoro powód przegrał proces, a był zwolniony od opłaty od pozwu oraz od wydatków na koszty opinii biegłego ponad kwotę 500 zł, to nie może być obciążony nieuiszczonymi kosztami sądowymi, a brak jest także podstaw do obciążenia tymi kosztami strony przeciwnej / art. 113 ust.1 oraz ust.2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – tekst jedn. Dz. U. 2010.90.594 ze zm./.

Wobec powyższego należało zmienić orzeczenie o kosztach zawarte w punktach trzy i cztery zaskarżonego wyroku i nie obciążać powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów procesu / w istocie kosztów zastępstwa prawnego / oraz przejść na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe.

Orzekając o kosztach procesu za drugą instancję również uwzględniono okoliczność, że oddalenie powództwa jest następstwem skorzystania przez pozwaną z zarzutu przedawnienia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. Dlatego też nie obciążono powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego oraz odstąpiono od obciążenia powoda brakującą opłatą od apelacji, od obowiązku uiszczenia której pozwana została zwolniona.